

Flanders Recorder Quartet
Bart Spanhove, Tom Beets, Joris Van Goethem, Paul Van Loey

Bach

cd Aeolus AE-10136

J.S. Bach is misschien wel het grootste muzikaal genie dat de Westerse cultuur heeft voortgebracht. Liter's inkt zijn aan de grootmeester en zijn muziek gewijd, en de opnamen en concerten van zijn werk zijn overvloedig en verscheiden. Een concert waarop Bach's genie in al zijn veelzijdigheid door een blokfluitensemble wordt vertolkt echter, dat is een absolute primeur. Bewerkingen van expressieve koralen, levendige italianiserende concerten, fantasierijke preludes en fuga's en een indrukwekkende passacaglia: alles herschreven en bewerkt naar vier blokfluiten.

J.S. Bach heeft weinig voor de blokfluit gecomponeerd. Het is de enige fout die FRQ deze geniale toondichter kan aanwrijven. Hij schreef de blokfluit wel voor in een twintigtal cantates, de *Mattheuspassie*, twee *Brandenburgse concerten* en een *Magnificat*. Ontroerend mooi is zijn *Actus Tragicus "Gottes Zeit ist die allerbeste Zeit"*, in een ongewone combinatie van twee blokfluiten, twee gamba's, solostemmen en continuo.

J.S. Bach had een grote voorliefde voor het orgel, de koningin der instrumenten. Hij legde meer dan diehonderd kilometer te voet af om zijn mentor en inspirator, de Duitse organist Dietrich Buxtehude, te ontmoeten. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat veel werken die u in dit programma hoort initieel voor orgel werden geschreven. Hoewel een blokfluitconsort enigszins de klank van een orgel oproept, is het niet evident om met vier blokfluiten de grootsheid van dit instrument te imiteren. Daartegenover staat dat een versie voor vier blokfluiten wint aan charme, transparantie en virtuositeit: elke stem krijgt meer eigenheid en onafhankelijkheid. Vier persoonlijkheden, vier individuen smelten als het ware samen tot één speler.

J.S. Bach's muziek is volmaakt en onovertroffen. De orgelvirtuoos Reincken was uitermate verheugd toen hij op hoogbejaarde leeftijd Bach ontmoette: "Ik dacht dat de fuga- en improviseerkunst uitgestorven was, maar ik zie dat ze in u nog voortleeft". Een uitspraak die getuigt van grote bewondering, waardering en erkenning uit de mond van een groot kenner. En toch werd Bach's muziek door een aantal tijdgenoten slecht verteerd. Voor velen klonken zijn composities als een uitbarsting van dissonanten en chromatiek, met ongehoorde bastonen en te snelle ritmes. Zijn improvisaties vonden zij wild, stoutmoedig en vol harmonische puzzels met (te) verregaande modulaties. Bij een orgelwedstijd in Hamburg eindigde Bach slechts derde, na Telemann en Graupner. De eerste Bachbiografie verscheen pas 100 jaar na zijn dood. Onbegrijpelijk toch?

J.S. Bach is het hoogtepunt van een contrapuntische traditie. Nagenoeg al Bach's composities neigen naar het fugatische; elke compositie (of het nu een pretentieloos danswijsje of plechtig koraal is) lijkt hij uit te werken tot een fuga. Het hoogtepunt is ongetwijfeld zijn laatste compositie *Die Kunst der Fuge*, die Bach toont als dé grote architect van een muzikale

constructie met vier perfect gelijkwaardige stemmen en als een inventief schilder, die met één thema het hele kleurenpalet aansnijdt.

Flanders Recorder Quartets bewondering voor **J.S. Bach** is mateloos. Vijftien jaar hebben we gewacht eer we een opname van zijn werken aandurfden. Of Bach met onze benadering zou instemmen? Het is een feit dat Bach zelf er niet voor terugdeinsde om bewerkingen te maken van composities die hem interesseerden (denk maar aan Vivaldi's opus 3). Voor het overige moet deze vraag onbeantwoord blijven. Zelf vinden wij zijn muziek zo rijk en geniaal, zo perfect van opbouw, dat de bezetting van ondergeschikt belang wordt. Bachs taal is de perfecte weerspiegeling van het genie waaraan zij ontsproot; vitaal, evenwichtig, energiek, stuwend, poëtisch, religieus, fantasierijk, retorisch, emotioneel, innig, symbolisch, persoonlijk...

Concerto in a - BWV 596 naar A. Vivaldi op. 3/11 allegro-grave-fuga-largo-allegro	J.S.Bach
Fantasia & Fuga in C - BWV 570 & 545	J.S.Bach
Passacaglia in g - BWV 582	J.S.Bach
Concerto in F - BWV 595	J.S.Bach
Die Kunst der Fuge - BWV 1080 Contrapunctus 1 Contrapunctus 3 Contrapunctus 9	J.S.Bach
Praeludium & Fuga in c - BWV 537	J.S. Bach
Concerto in d naar A. Vivaldi op. 3/8 allegro-larghetto-allegro	J.S. Bach
Op de fles (2002)	F. Geysen

“combining the breathy timbre of a portative organ with the expressive interplay of a fine string quartet “ (NY Times, 2006)

FLANDERS RECORDER QUARTET

De ambassadeurs van de blokfluit.

Vier op 'n rij - Tom Beets, Bart Spanhove, Joris Van Goethem en Paul Van Loey

Het Flanders Recorder Quartet *Vier op 'n Rij* (Bart Spanhove, Tom Beets, Paul Van Loey en Joris Van Goethem) bestaat 24 jaar en heeft zich in die tijd ontwikkeld tot een ensemble dat tot de wereldtop behoort. Na meer dan 1800 optredens in de beroemdste concertzalen, is het ensemble niet meer weg te denken uit de wereld van de oude muziek en toonaangevende festivals. Het zet, meer dan welk Vlaams ensemble dan ook, de muzikale traditie van de Nederlanden in het buitenland voort.

Het kwartet maakte baanbrekende cd-opnames met veelal onbekend repertoire voor Deutsche Grammophon en Harmonia Mundi. In 1997 ging het een verbintenis aan met het Franse cd-label Opus 111. De laatste drie cd's, die uit deze samenwerking voortkwamen, *Armonia di Flauti*, *Bassano* en *Magic*, vielen één voor één in de prijzen. In 2004 verscheen een opname met werken van Matthew Locke bij het Duitse label 'Aeolus', het nieuwe 'huismerk' van het kwartet, in 2005 een aan Bach gewijde cd, in 2007 *Festa Musicale*, ter opluistering van hun 20-jaar jubileum, in 2009 *The Darke is my Delight*. The six wives of Henry VIII werd opgenomen voor het CD-label Klara/Passacaille. De gedurfde en unieke programmatie, de expressieve voordracht, virtuoze vertolking en eigenzinnige profilering van de vier blokfluitisten wordt geroemd in de internationale pers, van *de Standaard* tot *the New York Times*.

Het Flanders Recorder Quartet brengt een instrument, dat tweehonderd jaar lang miskend werd, weer voor het voetlicht. Op een attractieve manier overtuigt het ensemble de melomaan met een uitzonderlijke verzameling van 150 instrumenten, die ervoor zorgt dat elk concert een onvergetelijke gebeurtenis wordt. Tot de collectie behoren kopieën van een set blokfluiten naar *Virdung* (1511) gebouwd door Adrian Brown, evenals tien instrumenten uit het bezit van Henry VIII, gebouwd door de beroemde Italiaanse dynastie Bassano en voor het kwartet gekopieerd door Bob Marvin en Adri Breukink; de 2,30 meter hoge barokke grootbas, die door Friedrich von Huene uit Boston werd ontwikkeld en moderne exemplaren van Hans Coolsma uit Utrecht. Deze uiterst zeldzame instrumenten zijn een lust voor het oog en het oor en bovendien een belangrijke pijler waarop het kwartet zijn pleidooi voor de blokfluit steunt.

De leden van het Flanders Recorder Quartet zijn regelmatig te gast op toonaangevende cursussen voor oude muziek in Europa, Azië en Amerika. In het verlengde van deze pedagogische activiteiten ligt de publicatie van het boek *The Finishing Touch of Ensemble Playing* (uitgeverij Alamire, 2000, in 2002 ook bij Moeck in Duitsland verschenen onder de titel *Das Einmaleins des Ensemblespiels* en inmiddels in het Chinees en Koreaans vertaald) en de opname van twee cd's, die de baanbrekende leerboeken voor kinderen, *Easy Going* deel 1 en 2 van Sieglinde Heilig, als luistervoorbeeld begeleiden.

Het Flanders Recorder Quartet wordt geroemd om zijn smaakvol uitgewerkte arrangementen en om de meer dan veertig composities die aan de groep zijn opgedragen. Een deel van het uitgebreide repertoire stelt het ensemble ter beschikking aan een groot publiek middels een reeks van uitgaven in *The Flanders Recorder Quartet Series*, die bij Heinrichshofen in Duitsland verschijnt.